

Ha..., akkor...

Kondicionálisok

Érveléstechnika-logika 8.

Miről lesz szó

- Wason-teszt és a józan paraszti ész
- Kondicionális
  - jellemzői
  - felcserélhetőség, kontrapozíció
  - igazságtáblázat
- Modus ponens, modus ponens, hibák
- Bikondicionális
- Példák

Wason-teszt

- Ha egy kártya egyik oldalán egy magánhangzó van, akkor a másik oldalán páros szám van
- **Ha Mgh → Páros**
- Az alábbi négy kártya közül ki kell választani azt vagy azokat a kártyákat, amelyek a fenti szabályt megsérthetik

[4]

[7]

[E]

[K]

A megoldás

„E” és a „7”, de miért?

- [4]:
  - Mgh → Páros
  - Msh → Páros
- [7]:
  - Mgh → Páratlan
  - Msh → Páratlan
- [E]:
  - Mgh → Páros
  - Mgh → Páratlan
- [K]:
  - Msh → Páros
  - Msh → Páratlan

Ha Mgh → Páros

A négy kártya közül ki kell választani azt vagy azokat a kártyákat, amelyek a szabályt megsérthetik

[4] [7] [E] [K]

Wason-teszt 2.

Közismert példa

- Ha valaki alkoholt iszik a kocsmában, akkor 18 évesnél idősebb
- **Ha alkohol → +18**
- Az alábbi négy kártya közül ki kell választani azt vagy azokat a kártyákat, amelyek a fenti szabályt megsérthetik

[16év] [21év] [Kávé] [Pálinka]

Megoldás

- [16év] - **sör** → 16
- tea → 16
- [21év] - bor → 21
- tej → 21
- [Kávé] - kávé → 25
- kávé → 17
- [Pálinka] - pálinka → 25
- **pálinka** → 15

Ha alkohol → +18

A négy kártya közül ki kell választani azt vagy azokat a kártyákat, amelyek a szabályt megsérthetik

[16év] [21év]

[Kávé] [Pálinka]

Ha randira megyek, akkor fogat mosok.

Kondicionális (Ha..., akkor...)

- A **kondicionális** feltételes állítás: „**ha-akkor**”.
- Azt fejezzük ki, hogy **amennyiben egy bizonyos tény fennáll, akkor egy másik ténynek is fenn kell állnia. Mindig amikor az első tény fennáll, akkor nem fordulhat elő, hogy a másik nem áll fenn.**
- A **kondicionális** (ha-akkor) két állítás között állapít meg összefüggést.
  - pl. **Ha ötösöm van a lottón, akkor sok pénzt kapok.**
  - Az állítás **nem** mondja, hogy nekem ötösöm van vagy lesz a lottón, és azt **sem állítja**, hogy sok pénzt kapok.

Kondicionális (Ha..., akkor...)

- **Ha ötösöm lesz a lottón, akkor sok pénzt kapok.**
  - Két elemi állítás:
    1. Ötösöm lesz a lottón
    2. Sok pénzt kapok.
- A kondicionális azt állítja, hogy **minden esetben, amikor az első elemi állítás igaz, akkor igaz a második állítás is.**
- Az 1. állítást a kondicionális ***előtagjának***, a 2. állítást az ***utótagnak*** nevezzük. A kondicionális e két állítás közötti összefüggésről szól.
  - *Nem fordulhat elő, hogy ötösöm van a lottón, és mégsem kapok sok pénzt.*

Kondicionális 1.

p	q	$p \supset q$
I	I	I
I	H	H
H	I	I
H	H	I

Természetes nyelven: ha, akkor; feltéve, hogy; amennyiben; következménye;

Következtetés vele: modus ponens, modus tollens.

MP

Ha vérzik, meg tudom ölni.
Vérzik.
 Meg tudom ölni.

$p \supset q$
 p
 q

MT

Ha vérzik, meg tudom ölni.
Nem tudom megölni
 Nem vérzik.

$p \supset q$
 $\sim q$
 $\sim p$

pr		konk		pr
p	$\sim p$	q	$\sim q$	$p \supset q$
I	H	I	H	I
I	H	H	I	H
H	I	I	H	I
H	I	H	I	I
	konk		pr	pr

Kondicionális (Ha..., akkor...)

- **Ha ötösöm van a lottón, akkor sok pénzt kapok.**
- Normális körülmények között (nem csődöl be a Szerencsejáték Zrt., nincs egy héten irreálisan sok öttalálatos szelvény) mikor tekintjük ezt a feltételes állítást igaznak?
- **1. Igazat állít** az, aki nyert lottón és sok pénzt kapott (nyilvánvaló).
- **2. Igazat állít** az aki, ezt mondja, akkor is, ha **soha nem volt és nem is lesz** ötöse a lottón ÉS máshonnan sem jutott sok pénzhez.
- **3. De akkor is igazat állít**, ha nem nyert lottón, de mégis máshonnan sok pénzhez jutott (pl. örökölt)
- **Egyetlen** esetben mondjuk, hogy **tévedett** vagy **hazudott**, aki ezt állította. Akkor ha ötösöm lett a lottón, és mégsem fizettek semmit. **Csak ebben az esetben hamis a kondicionális!**

Hamis előtagú kondicionális

Ha a BME-n sportnap van, akkor nincs tanítás.

- Ezt állítást *hamissá tenné, megcáfolná* vajon az, hogy egy adott napon nincs sportnap, és mondjuk mégis tanítás van?

Ha jön a postás, akkor ugat a kutya.

- Az állítás nem szól arról, mi van akkor, ha nem jön a postás. Amikor nem jön a postás, ettől még igaz marad az az állítás, hogy 'mindig amikor jön a postás, akkor ugat a kutya'.

Hamis előtagú kondicionális

Ha a mészkőre sósavat öntünk, akkor szén-dioxid keletkezik.

- Ha éppen nem öntünk sósavat a mészkőre, attól ez a törvényszerűség még igaz marad. Csak akkor válik hamissá, ha sósavat öntöttünk, de mégsem keletkezett szén-dioxid.

Ha angol az anyanyelvem, akkor tudok angolul.

- Hamis az előtag, mivel nem angol az anyanyelvem, de ettől még a feltételes állítás igaz. Mindenkinek, akinek angol az anyanyelve, az biztosan tud angolul.

Mikor igaz és mikor hamis a kondicionális?

Igaz a kondicionális akkor:

1. Előtag igaz és az utótag is igaz.
2. Az előtag hamis, az utótag is hamis.
3. Az előtag hamis, az utótag igaz.

Hamis csak akkor:

4. Az előtag igaz és az utótag hamis.
  - Pl. Ötöse lett a lottón, de mégsem kapott sok pénzt.
  - Hivatalosan sportnap van, de mégis be kell járni órákra. Stb.

Kondicionális értelme: Ha A, akkor B = Nem igaz, hogy A, es nem-B.

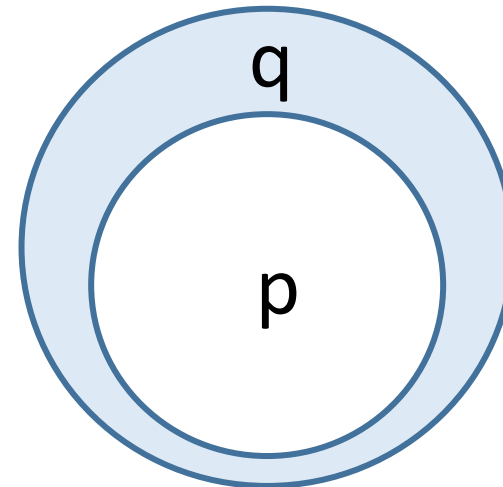
Igazságtáblázat

Kondicionális:

p q $p \supset q$

I	I	I
I	H	H
H	I	I
H	H	I

A kondicionális értelmezése

- A kondicionális a feltételes állítások leegyszerűsített értelmezése. Csak abban az esetben tekintünk egy kondicionálist hamisnak, ha a tények rácáfolnak.
- Egy **ha A, akkor B** formájú állítás a logikában **akkor és csak akkor hamis, ha A igaz es B hamis; minden más esetben igaz.**
- A hamis előtagú kondicionálist tehát igaznak tekintjük, függetlenül attól, hogy az utótag igaz-e vagy hamis.
- *Ez az értelmezés nem mindig követi a mindennapi nyelvhasználatot.*
- De emellett a furcsának tűnő értelmezés mellett többek közt az szól, hogyha nem így tennénk, akkor a józan ésszel érvénytelennek látszó következtetéseket érvényesnek kellene tekintenünk.

Kondicionális konjunkcióval és negációval kifejezve

- A kondicionális kifejezhető a két állítás közti konjunkcióval és a negációval:
- **Ha esik az eső, akkor vizes a járda.** = *Nem igaz az, hogy esik az eső, és nem vizes a járda.*
- **Ha ötösöm van lottón, akkor sok pénzt kapok.** = *Nem igaz az, hogy ötösöm van a lottón, és nem kapok sok pénzt.*
- Logikai jelekkel: $p \supset q \Leftrightarrow \neg (p \wedge \neg q)$

Felcserélhetőség

Az alábbi állítások ugyanazt jelentik:

- *Budapesten esik az eső és fúj a szél. = Budapesten fúj szél és esik az eső.*
- *Felugrom hozzád vagy felhívlak. = Felhívlak vagy felugrom hozzád.*
- Azonban a kondicionális két tagja **nem cserélhető fel**. Egészen mást jelentenek az alábbi állítások:
  - *Ha Londonban lakom, akkor Európában élek.*
  - *Ha Európában élek, akkor Londonban lakom.*

  - *Ha fogorvoshoz megyek, akkor reggel megmosom a fogam.*
  - *Ha reggel megmosom a fogam, akkor fogorvoshoz megyek.*

Kontrapozíció

- *Ha randira megyek, fogat mosok. $\Leftrightarrow$ Ha nem mosok fogat, nem megyek randira.*
- $p \supset q \Leftrightarrow \neg q \supset \neg p$
- Ezt az összefüggést **kontrapozíció törvényének** nevezzük.
- *Ha részeg vagyok, hülyeségeket beszélek. $\Leftrightarrow$ Ha nem beszélek hülyeségeket, nem vagyok részeg.*

Kontrapozíció

- *Ha randira megyek, fogat mosok.*
- *Ha részeg vagyok, hülyeségeket beszélek.*
- Vigyázat! Ez nem jelenti azt, hogy az előtag és utótag felcserélhető! $p \supset q \neq q \supset p$
  - $\neq$ Ha fogat mosok, randira megyek.
  - $\neq$ Ha hülyeségeket beszélek, részeg vagyok.
- Vigyázat! $p \supset q \neq \neg p \supset \neg q$
  - *Ha randira megyek, fogat mosok. $\neq$ Ha nem megyek randira, nem mosok fogat.*
  - *Ha részeg vagyok, hülyeségeket beszélek. $\neq$ Ha nem vagyok részeg, nem beszélek hülyeségeket.*

Kondicionális nyelvi változatai

- A kondicionális nemcsak „ha, akkor” szavakkal fogalmazható meg. Számos megfogalmazási mód van.
- Ilyenek például: *feltéve, amennyiben, abban az esetben, úgy, azzal jár hogy, kivéve ha, maga után vonja, következménye, feltételezi, stb.*
- Nehézzé teszi a kondicionális azonosítását és megértését, hogy az élő beszédben vagy írott szövegben számos esetben a kondicionális előtagja és az utótagja fordított sorrendben szerepel.
- A logikai elemzésben úgy kell átrendeznünk a mondatban szereplő elemi állításokat, hogy az előtag legyen az első (ha..), és az utótag a második helyen (akkor..).

Példák kondicionálisra

- Hamarosan elkapják a tettest, feltéve, hogy a tanú igazat mondott.
- Holnap felkereslek, kivéve, ha közben megjön a TV-szerelő.
- Búcsút mondhatsz az állásodnak, amennyiben nem fogadod el az ajánlatomat.
- A bűnözés növekedése maga után vonja a közbiztonság romlását.

Példák kondicionálisra

- **Hamarosan elkapják a tettest, feltéve, hogy a tanú igazat mondott.** = *Ha a tanú igazat mondott, akkor elkapják a tettest.*
($p \supset q$)
- **Holnap felkereslek, kivéve, ha közben megjön a TV-szerelő.** = *Ha nem jön a TV-szerelő, akkor biztos, hogy felkereslek.*
($\neg p \supset q$)
- **Búcsút mondhatsz az állásodnak, amennyiben nem fogadod el az ajánlatomat.** = *Ha nem fogadod el az ajánlatomat, akkor búcsút mondhatsz az állásodnak.* ($\neg p \supset q$)
- **A bűnözés növekedése maga után vonja a közbiztonság romlását.** = *Ha növekszik a bűnözés, akkor romlik a közbiztonság.* ($p \supset q$)

Modus ponens, modus tollens és
a kapcsolódó hibás érvelések

Modus ponens

- *Ha Pisti leérettségizik, akkor kap a szüleitől egy quadot.*
- *Pisti leérettségizett.*
- *Tehát: **Pisti kapott a szüleitől egy quadot.***

- *Ha bizonytalan a világpolitikai helyzet, akkor magasra megy fel az arany ára.*
- *Most bizonytalan a világpolitikai helyzet.*
- *Tehát: **Magasra megy fel az arany ára.***

- *Ha tűzijátékoznak, akkor fél a kutyám.*
- *Most tűzijátékoznak.*
- *Tehát: **Fél a kutyám.***

Modus ponens

- Mindhárom következtetésnek azonos a sémája.
- Az első premissza egy *kondicionális*, a második azt állítja, hogy a kondicionális *előtagja igaz*, ebből levonjuk a konklúziót, hogy a kondicionális *utótagja is igaz*.
- 1. premissza: $p \supset q$
- 2. premissza: p
- Konklúzió: q
- Ennek a következtetésnek (érvnek) a neve: **modus ponens**.
- A következtetés **érvényes**. A premisszákból valóban következik a konklúzió: amennyiben a premisszák mind igazak, a konklúzió is biztosan igaz.

Modus tollens

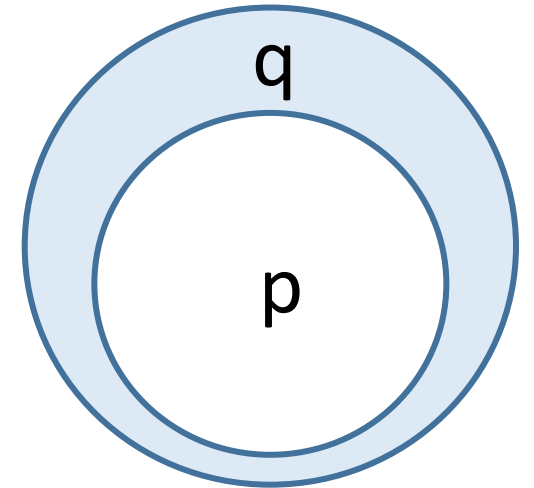
- *Ha Pisti leérettségizik, kap a szüleitől egy quadot.*
  - *Pisti nem kapott quadot.*
  - ***Tehát: Pisti nem érettségizett le.***
-
- *Ha a tűzijátékoznak, akkor fél a kutyám.*
  - *Nem fél a kutyám.*
  - ***Tehát: Nem tűzijátékoznak.***
-
- A két következtetés ugyanolyan sémával rendelkezik.
  - **A feltételes állításból** (kondicionális), és abból, hogy az **utótag nem áll fenn** következtetünk arra, hogy az **előtag sem igaz.**
  - Ez a következtetés **érvényes.**

Modus tollens

- **1. premissza:** $p \supset q$
- **2. premissza:** $\neg q$
- **Konklúzió:** $\neg p$
- A kondicionális amennyiben igaz (1.), akkor az utótag hamissága (2.) esetén az előtagnak is muszáj hamisnak lennie (K).
- Hiszen egy kondicionális **csak akkor hamis, ha előtagja igaz, de az utótagja mégis hamis.**
- A fenti következtetés tehát **érvényes**. A premisszákból következik a konklúzió. A premisszák igazsága esetén a konklúzió is igaz.
- Az ilyen következtetés neve a logikában: **modus tollens**.

Elégséges és szükséges feltételek

- Elégséges feltétel
  - Ha p akkor q
  - p elégséges feltétele q -nak
- Szükséges feltétel
  - Csak akkor q , ha p
  - q szükséges feltétele p -nek
- Ha valami aligátor, akkor hüllő (is).
- Csak akkor aligátor valami, ha hüllő (is).

A következmény állítása hiba

- „*Drágám, ha én szeretek valakit, akkor bármit megteszek érte. Érted bármit megtennék, vagyis szeretlek.*”
- „*Ha valakinek angol az anyanyelve, akkor tud angolul. Én tudok angolul. Tehát nekem angol az anyanyelvem.*”
- „*Ha az orvosom megkér engem, hogy vetkőzzek le, akkor levetkőzöm. Levetkőztem. Tehát: Az orvosom megkért, hogy vetkőzzek le.*”
- **Nem érvényes következtetés**
- **Abból, hogy egy kondicionális igaz, es az utótagja igaz, még nem következik, hogy az előtagja is igaz!**
- Ennek a hibás következtetésnek a neve: **a következmény állítása hiba.**
- **Sémája:**
  - $p \supset q$
  - q
  - Tehát: p .

Az előzmény tagadása hiba

- *Ha zárva van az egyetem, akkor mindig ünnepély van. Mivel most nyitva van az egyetem, tehát most nincs ünnepély.*
- *Ha Napóleont kivégezték, akkor Napóleon halott. Napóleont nem végezték ki. Tehát: Napóleon nem halott.*
- *Ha Londonban lakom, Európában lakom. Nem lakok Londonban. Tehát: Nem lakok Európában.*

Ennek a hibás következtetésnek a neve: **az előzmény tagadása hiba.**

Sémája:

$p \supset q$

$\neg p$

Tehát: $\neg q$.

Bikondicionális

Akkor és csak akkor, ha

Akkor és csak akkor, ha...

- Léteznek kettős feltételes állítások is.
- *„A jég normál körülmények között akkor, és csak akkor kezd el olvadni, ha a hőmérséklet 0 Celsius fok fölé emelkedik.”*
- Ez jelenti, hogy pontosan akkor, csakis akkor kezd el olvadni a jég, ha nulla fok fölé megy a hőmérséklet.
- Vagyis: Ha nulla fok fölé megy a hőmérséklet, akkor biztosan olvadni kezd a jég, és ha olvad jég, akkor biztosak lehetünk benne, hogy nulla foknál nagyobb a hőmérséklet (normális körülmények esetén).
- Az ilyen állításokat **bikondicionálisnak** nevezzük. (Más néven ekvivalencia)

Bikondicionális

- A bikondicionális (*akkor és csak akkor, ha*) két kondicionálist foglal magába.
- Jele: $\equiv$
- p , akkor és csak akkor, ha q . Jele: $p \equiv q$
- A bikondicionális kifejezhető kondicionális és konjunkció segítségével:
- $p \equiv q \Leftrightarrow (p \supset q) \wedge (q \supset p)$
- **A bikondicionális akkor igaz, ha p és q azonos igazságértékű: vagy mindkettő igaz, vagy mindkettő hamis. A többi esetben a bikondicionális hamis.**

Lajos **akkor és csak** akkor teljesíti a kurzust, **ha** legalább elégségest ér el az összes zárthelyin és valamint megszerzi a zárthelyikért beszámításra kerülő pontszám 40%-át.

p	q	$p \equiv q$
I	I	I
I	H	H
H	I	H
H	H	I

Bikondicionális

- **Bea akkor és csak akkor jön a buliba, ha Pali is jön a buliba.**
- **$B \equiv P$**
- Ez azt jelenti vagy együtt jönnek, vagy egyikük sem jön. Azaz nem igaz az, hogy Bea jön a buliba és Pali nem VAGY hogy Pali jön a buliba, és Bea nem.
- $\sim((B \ \& \ \sim P) \vee (\sim B \ \& \ P))$
- Tehát: nem igaz, hogy Bea jön és Pali nem, és nem igaz, hogy Pali jön és Bea nem (de Morgan)
- $\sim(\sim P \ \& \ B) \ \& \ \sim(P \ \& \ \sim B)$

Igazságtáblázat

Bikondicionális:

p q $p \equiv q$

I   I   I

I   H   H

H   I   H

H   H   I

Az érvényesség ellenőrzése

1. Módszer: érvénytelenség megmutatása ellenpéldával

1. Formalizáld a következtetést.
2. Keress olyan behelyettesítést, amely esetén a premisszák igazak, de a konklúzió hamis.

Korlát: az érvényességet nem bizonyítja, ti. ha nem találunk ellenpéldát, lehet, hogy csak ügyetlenek vagyunk.

2. Módszer: szisztematikus ellenőrzés igazságtáblázattal

1. Formalizáld a következtetést.
2. Vedd fel az elemezhetetlen kijelentések lehetséges igazságértékeit.
3. Számítsd ki az összetett kijelentések igazságértékeit az összes esetre.
4. Húzd ki azokat a sorokat, amelyekben valamelyik premissza hamis.
5. A következtetés akkor érvényes, ha a konklúzió minden megmaradó sorban igaz.

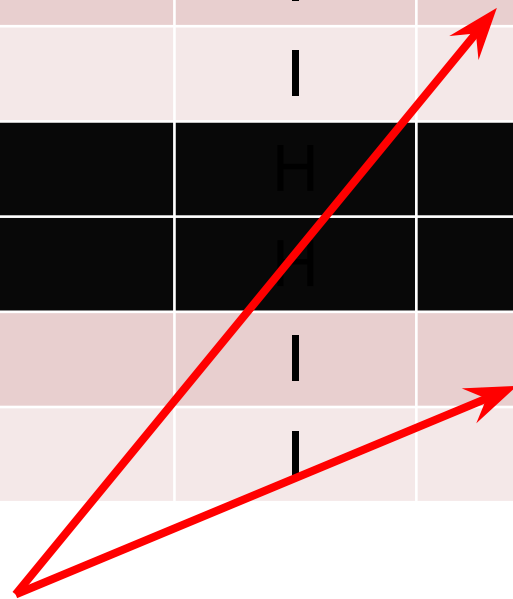

1.
 $(m \& n) \supset s$
 $\sim n$
 $\sim s$

2. 3.

	m	n	s	m&n	$(m \& n) \supset s$ pr	$\sim n$ pr	$\sim s$ konk
4.	I	I	I	I	I	H	H
	I	I	H	I	H	H	I
	I	H	I	H	I	I	H
	I	H	H	H	I	I	I
	H	I	I	H	I	H	H
	H	I	H	H	I	H	I
	H	H	I	H	I	I	H
	H	H	H	H	I	I	I

5.

Hogy értsük az alábbi szerződésszöveget?

13. A bérbeadó jelen szerződést azonnali hatállyal felmondhatja:

- ha a bérlő jelen szerződésben vállalt vagy jogszabályban előírt lényeges kötelezettségét nem teljesíti
- ha a bérlő rendeltetésellenes magatartást tanúsít
- ha a bérlő a bérleti jogot átruházza, vagy a bérleményt albérletbe adja a bérbeadó hozzájárulása nélkül.

Ezen esetekben a bérleti jog ellenértékének időarányosan csökkentett részének 50 %-a jár vissza a bérlőnek.

14. A bérlő jelen szerződést azonnali hatállyal felmondhatja:

- ha harmadik személynek a bérleményre vonatkozóan olyan joga van, amely bérlőt a használatban korlátozza, vagy megakadályozza
- ha a bérlemény rendeltetészerű használatra alkalmatlan.

Ezen esetekben a bérlőnek visszajár a bérleti jog ellenértékének időarányosan csökkentett része.

Hogy értsük az alábbi szerződésszöveget?

Mi a tétje annak, hogy jól értjük-e?

- „Bérbeadó bérbe adja a tulajdonában lévő x fős VIP páholyt jelen szerződés megkötésétől kezdődően meghatározott időtartamra 2015. december 31. napjáig.
- A szerződő felek a bérleti jog ellenértékét **13.500.000 Ft** (10.800.000,- Ft + 25 % Áfa), azaz Tizenhárommillió-ötszázezer forintban állapítják meg.”

Mit szabályoz az alábbi szerződésszöveg-részlet?

A bérbeadó jelen szerződést azonnali hatállyal felmondhatja:

- *ha a bérlő jelen szerződésben vállalt vagy jogszabályban előírt lényeges kötelezettségét nem teljesíti*
- *ha a bérlő rendeltetésellenes magatartást tanúsít*
- *ha a bérlő a bérleti jogot átruházza, vagy a bérleményt albérletbe adja a bérbeadó hozzájárulása nélkül.*

Ezen esetekben a bérleti jog ellenértékének időarányosan csökkentett részének 50 %-a jár vissza a bérlőnek.

1.) Azt szabályozza, hogy a bérlő milyen viselkedése esetén jogosult a bérbeadó azonnali hatállyal felmondani.

a) igen   b) nem

2.) Azt szabályozza, hogy milyen következményekkel jár a bérbeadó azonnali hatályú felmondása bizonyos feltételek teljesülése esetén.

a) igen   b) nem

Koncentráljunk egy kitételre!

A bérbeadó jelen szerződést azonnali hatállyal felmondhatja:

- *ha a bérlő rendeltetésellenes magatartást tanúsít.*
- Mi van, ha a bérlő nem tanúsít rendellenes magatartást?
- A bérbeadó akkor is azonnali hatállyal felmondhatja a jelen szerződést?
- Átalakíthatjuk, hogy tagmondatok olyan sorrendben legyenek, amely segíti az értelmezést.

Koncentráljunk egy kitételre!

A bérbeadó jelen szerződést azonnali hatállyal felmondhatja:

- ***ha a bérlő rendeltetésellenes magatartást tanúsít.***

- Átalakítva:

Ha a bérlő rendeltetésellenes magatartást tanúsít, akkor a bérbeadó jelen szerződést azonnali hatállyal felmondhatja.

- **DE: a bérlő nem tanúsít rendeltetésellenes magatartást (nem igaz, hogy a bérlő rendeltetésellenes magatartást tanúsít).**
- Korábban elfogadtatok, beláttatok, hogy:
  - 'Ha A , akkor B ' akkor hamis, ha A igaz és B hamis.
Minden más esetben igaz.

Koncentráljunk egy kitételre!

Kondicionális:

p	q	$p \supset q$
---	---	---------------

I	I	I
---	---	---

I	H	H
---	---	---

H	I	I
---	---	---

H	H	I
---	---	---

1. **van** rendeltetésellenes magatartás, és **van** felmondás: bérbeadó élt a jogával, amit kikötött.
2. **van** rendeltetésellenes magatartás, **nincs** felmondás: bérbeadó **nem élt** a jogával, amit kikötött.
3. **nincs** rendeltetésellenes magatartás, de **van** felmondás: bérbeadó betartja a szerződést, amikor felmond (?)
4. **nincs** rendeltetésellenes magatartás, és **nincs** felmondás: bérbeadó betartja a szerződést, amikor nem mond fel.

Úgy tűnik, a bérbeadó a kondicionális értelmezése alapján

- nyugodtan felmondhat akkor is, ha a bérlő nem tanúsít rendeltetésellenes magatartást!
- és ez a szerződés betartásának fog minősülni!

A másik 3 kitétellel ugyanerre az eredményre jutnánk!

13. A bérbeadó jelen szerződést azonnali hatállyal felmondhatja:

- ha a bérlő jelen szerződésben vállalt vagy jogszabályban előírt lényeges kötelezettségét nem teljesíti
  - ha a bérlő rendeltetésellenes magatartást tanúsít
  - ha a bérlő a bérleti jogot átruházza, vagy a bérleményt albérletbe adja a bérbeadó hozzájárulása nélkül.
-
- Az előbbi értelmezés szerint a bérbeadó akkor is felmondhatja azonnali hatállyal, ha:
    - bérlő jelen szerződésben vállalt vagy jogszabályban előírt lényeges kötelezettségét teljesíti,
    - a bérlő nem tanúsít rendeltetésellenes magatartást,
    - nem igaz, hogy (a bérlő a bérleti jogot átruházza, vagy a bérleményt albérletbe adja a bérbeadó hozzájárulása nélkül).

- A bérbeadó a szerződést lényegében bármi alapján azonnali hatállyal felmondhatja!
- Akkor mit tudtak szabályozni az előbbi kitételek?
- Ezen esetekben a bérleti jog ellenértékének időarányosan csökkentett részének 50 %-a jár vissza a bérlőnek.
- Azaz: ezekben az esetekben, tehát amik a kitétel hatálya alá esnek, a bérbeadó úgy mondhatja fel a szerződést, hogy visszatarthatja a hátralévő bérleti díj felét.
- **És a többi esetben, ami nem esik a kitételek hatálya alá?**
  - felmondhat azonnali hatállyal, de nem tarthatja vissza a hátralévő bérleti díj felét?

És a bérlő?

Hogy értsük az alábbi szerződészöveget?

14. A bérlő jelen szerződést azonnali hatállyal felmondhatja:

- ha harmadik személynek a bérleményre vonatkozóan olyan joga van, amely bérlőt a használatban korlátozza, vagy megakadályozza
- ha a bérlemény rendeltetésszerű használatra alkalmatlan.
- Ezen esetekben a bérlőnek visszajár a bérleti jog ellenértékének időarányosan csökkentett része.
- Ha a kondicionális előtagja igaz, akkor a bérlő úgy mondhat fel azonnali hatállyal, hogy visszajár neki a bérleti jog ellenértékének időarányosan csökkentett része.
- Ha a kondicionális előtagja hamis, akkor a bérlő felmondhat azonnali hatállyal.
- De jár-e neki a bérleti jog ellenértékének időarányosan csökkentett része, ha már egyszer jogszerűen mondott fel?

- Ez a szerződésszöveg nem véd meg az azonnali, bármilyen okból történő felmondásuktól!
- Ha az volt a cél, hogy szabályozza, mikor lehet azonnali hatállyal felmondani, akkor ezt ez a szöveg nem képes betölteni!
- Azt szabályozza, hogy mi van a kitételeknek megfelelő felmondás esetén bérleti díj vonatkozásában.
- Vita, majd bíróság lehet azonban abból, hogy:
  - A kitételeken kívüli felmondások jogosak-e?
  - Mi van ilyenkor a bérleti díjakkal? Visszajár az időarányosan fennmaradó rész, ha a bérlő más okból mond fel, mint a kitételekben szerepel?

Hogyan kellett volna...

...megfogalmazni, hogy azt kapjuk: azonnali hatállyal felmondani csak ezekben az esetekben lehet?

További példák

Ugyanonnán másik példa:

- *9. A bérlő csak a bérbeadó előzetes írásbeli hozzájárulásával értékesítheti bérleti jogát, valamint adhatja albérletbe a bérleményt.*

Ha a bérlő a helyiséget - a bérbeadó engedélyével – más használatába adta, a használó magatartásáért, mint sajátjáért felel.

Máshonnan másik példa

- *Ha rendel egy Ervamatint, különleges akciónk keretein belül mindössze 14990 Ft-ot kell fizetnie. Ez még nem minden! **Ha két Ervamatint hajápolót rendel, illetve törzsvásárlónk lesz, a csomagot 9.990 forintos áron kapja tőlünk.***

További példák

- *9. A bérlő csak a bérbeadó előzetes írásbeli hozzájárulásával értékesítheti bérleti jogát, valamint adhatja albérletbe a bérleményt.*
- ***Ha a bérlő a helyiséget - a bérbeadó engedélyével – más használatába adta, a használó magatartásáért, mint sajátjáért felel.***
- Mi lehetett a közbeszűrés ***célja***?
- Ehhez képest milyen ***eredményt*** ért el?
- Hogyan módosította a közbeszűrés a mondat értelmét, eredeti feltételrendszerét?

További példák

- *Ha rendel egy Ervamatint, különleges akciónk keretein belül mindössze 14990 Ft-ot kell fizetnie. Ez még nem minden! **Ha két Ervamatint hajápolót rendel, illetve törzsvásárlónk lesz, a csomagot 9.990 forintos áron kapja tőlünk.***
- Mi az, ami itt bekavar a kondicionális értelmezésében?
- Milyen értelmezéseket enged meg a kötőszó?
- Hogyan befolyásolja a kötőszó értelme, hogy a cég milyen árat számlázhat ki?
- Melyik értelmet válasszuk, és milyen indok alapján?

Algoritmus szerződésszövegek értelmezéséhez

Hord magában értelmezési bizonytalanságot?

1. Ha igen, akkor a helyes értelmezést illetően tájékozódj alaposan, fordulj szakemberhez:

- nézd meg értelmező- vagy szinonimaszótárban, helyesírási tanácsadóban,
- kérdezz meg egy nyelvészt, vagy logikust.

2. Ha igen, akkor tisztázd, hogy Te és a másik szerződő másik fél ugyanúgy értitek-e?

- Mondd ki abban a formában, ahogy Te érted az adott kötőszót, és kérj jóváhagyást.
  - a) Ha jóváhagyja, kérd, hogy módosítsátok a szöveget, és írjátok át így a kötőszót, hiszen így joggal remélheted, hogy mindketten ugyanúgy értitek.
  - b) Ha jóváhagyja, hogy úgy érti, de nem akarja, hogy módosítsátok a szöveget, légy óvatos, legyen gyanús.
  - c) Ha nem hagyja jóvá, hogy ő is úgy érti, akkor időben vagytok: még a szerződés megkötése előtt kiderült, hogy a szerződés alá van aknázva, hiszen különböző feltételrendszert gondolatok teljesítésnek stb. Pont ezekből lesz majd vita, pereskedés stb.

Algoritmus szerződésszövegek értelmezéséhez

Hord magában értelmezési bizonytalanságot?

- 3. Ha az 1. lehetőség sem hozott megnyugtató megoldást, vagy látni akarod, hogy az értelmezésbeli különbség mennyiben okozhat problémát (valós veszélynek vagy-e kitéve 2.b. vagy 2.c. esetén, és milyen mértékű a veszély), akkor fordulj az *érveléstechnikai jóindulat* elvéhez, és válaszd a másik fél számára kedvezőbb, számodra rosszabb értelmezést!
  - a) Ha így is aláírhatod, mert nem fog számodra elfogadhatatlan következményekre vezetni, miért ne írhatnád alá?
  - b) Ha így olyan következmények vetülnek előre, amelyek elfogadhatatlanok, akkor miért írnád alá?
- Ha mégis aláírod, bízva benne, hogy mégsem lesz belőle probléma, akkor konzerválod a bizonytalanságot, és vita, majd pereskedés esetén kiszolgáltatod egy 3. félnek a döntést. Ez a döntés pedig, hiszen beláttad, vezethet olyan eredményre, amit nagyon nem szeretnél.